

AİLE HUZURU ŞİDDET DEĞİL ŞEFKAT

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :
”أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخَيْرُكُمْ
خَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِمْ.“

Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre,

Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

“Müminlerin iman bakımından en olgun olanları, ahlâkı en iyi olanlarıdır.

Sizin en hayırlılarınız da hanımlarına karşı en iyi davrananınızdır.”

(T1162 Tirmizî, Radâ', 11)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ :
”لَا يَفْرُكُ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً، إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ.“

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:
”لَا يَجْلِدُ أَحَدُكُمْ امْرَأَتَهُ جِلْدَ الْعَبْدِ ثُمَّ يُجَامِعُهَا فِي آخِرِ الْيَوْمِ.“

عَنْ خَالِدِ بْنِ الْوَلِيدِ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ :
”إِنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَذَابًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، أَشَدُّهُمْ عَذَابًا لِلنَّاسِ فِي الدُّنْيَا.“

عَنْ أَنَسٍ [بْنِ مَالِكٍ] قَالَ: خَدَمْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ عَشْرَ سِنِينَ، وَاللَّهِ! مَا قَالَ
لِي: أِفَّا قَطُّ، وَلَا قَالَ لِي لَشَيْءٍ: لِمَ فَعَلْتَ كَذَا؟ وَهَلَّا فَعَلْتَ كَذَا؟

Ebû Hüreyre'nin naklettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

“Mümin, hanımına karşı kötü duygular beslemesin; çünkü onun bazı huylarından hoşlanmasa da diğer huylarından hoşlanabilir.”

(M3645 Müslim, Radâ', 61)

Abdullah b. Zem'a'dan nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle

buyurmuştur: *“Biriniz (sakın) hanımını köle döver gibi dövmesin. Sonra günün sonunda onunla (aynı yatakta ne yüzle) beraber olur!”*

(B5204 Buhârî, Nikâh, 94)

Hâlid b. Velîd'in naklettiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *“Kıyamet günü en şiddetli azap görecektir kimseler, dünyada insanlara en çok işkence edenlerdir.”*

(TM1253 Tayâlisî, Müsned, II, 11; HM16943 İbn Hanbel, IV, 90)

Enes (b. Mâlik) şöyle demiştir: “Resûlullah'a (sav) on sene hizmet ettim. Vallahi bana bir kez olsun ‘Öf!’ bile demedi. Herhangi bir şeyden dolayı,

‘Niçin böyle yaptın?’ demediği gibi, ‘Şöyle yapsaydın ya!’ da demedi.”

(M6011 Müslim, Fedâil, 51)

Hz.

Peygamber'in hatibi olan Sâbit b. Kays sert tabiatlı biriydi. Bir gün öfkesine yenik düşmüş ve eşiyle girdiği bir tartışmada ona vurmuştu. Kadıncağızın kolu kırılmıştı. Abdullah b. Übey'in kız kardeşi olan Cemile (veya Habibe) isimli bu hanım,¹ yaşadığı olayı gizlemeyerek derdini erkek kardeşiyle paylaştı. Evliliğini böylesine eziyetli şartlarda sürdürmek istemiyordu. Duruma müdahale edilmesi gerektiğini düşünen kardeşi derhâl Resûlullah'a gelerek şikâyetinde bulundu. Zaten kendisi de daha önce Hz. Peygamber'e gelerek artık Sâbit'e tahammülü kalmadığını söylemişti.² Bunun üzerine Allah Resûlü (sav) Sâbit'e haber göndererek onu yanına çağırtdı. *"Eşinden alman gereken muhâlea bedelini (kocasından ayrılma talebi karşılığı ödeyeceği parayı) al ve onu serbest bırak."* buyurdu. Sâbit, "Peki." diyerek kabul etti. Resûlullah, Cemile'den bir hayız süresi beklemesini ve sonra ailesinin yanına dönmesini istedi.³

Hz. Peygamber (sav), kadınlarına karşı oldukça sert davranan bir toplum içinde yetişmişti. Câhiliye dönemi bir tarafa, İslâmî dönemde bile zaman zaman bu sertliğin izlerine rastlamak mümkündü. Her konuda olduğu gibi Allah Resûlü, kadına karşı şiddet hususunda da müstesna bir duyarlılığa sahipti. Başta hadis eserleri olmak üzere İslâmî kaynaklar, Hz. Peygamber'in hayatıyla ilgili bütün bilgileri en ince detayına kadar verdikleri hâlde, onun eşlerine ve çocuklarına karşı şiddet uygulamak bir yana, en küçük bir hakaret veya kırıcı bir sözünden bahsetmemişlerdir. Bunun ötesinde o (sav) câhiliye döneminden intikal eden kadına karşı şiddet kullanma alışkanlığını sürdürme eğiliminde olanları da uyarmıştır.⁴ Yukarıdaki olay, insanlık tarihi boyunca kadının maruz kaldığı baskı ve ev içi şiddete karşı Sevgili Peygamberimizin fiilî tepkisini ve kadının saygınlığını korumak için başvurduğu tedbiri ortaya koymaktadır. Görüldüğü üzere o, çoğu zaman yapıldığı gibi, "Aile içinde olur böyle şeyler." diyerek, mağdur olan kadını kendi hâline terk etmemiştir. O, evlilik hayatında eşleriyle ufak tefek dargınlıklar yaşasa bile, onlara asla el kaldırmamış,⁵ kırıcı ve incitici söz söylememiştir. Onun için, Veda Hutbesi'nde müminlere bıraktığı vasiyet ve son nasihatlerinden birisi, *"kadınlar hakkında Allah'tan sakınmaları ge-*

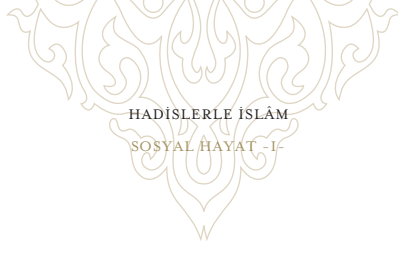
¹ TE2/337 Nevevî, *Tehzîbü'l-esmâ*, II, 337.

² B5275 Buhârî, *Talâk*, 12.

³ N3527 Nesâî, *Talâk*, 53.

⁴ M7191 Müslim, *Cennet*, 49; T3343 Tirmizî, *Tefsîru'l-Kur'ân*, 91.

⁵ M6050 Müslim, *Fedâil*, 79.

rektiği” olmuştur. Çünkü kocaları, “Onları Allah’ın bir emaneti olarak almışlar ve Allah’ın adıyla (nikâh kıyarak) onları kendilerine helâl kılmışlardır.”⁶

Kur’ân-ı Kerîm’de, “...Sadakatsizliğinden endişe ettiğiniz eşlerinize öğüt verin, onları yataklar(in)da yalnız bırakın ve (bunlar fayda vermez de mecbur kalırsanız) onları dövün. Eğer, yaptıklarından vazgeçip size itaat ederlerse, artık onların aleyhine başka bir yol aramayın. Allah yücedir, büyüktür.”⁷ buyrulması, zaman zaman kadına karşı şiddetle ilişkilendirilebilmektedir. Kadından kaynaklanan bir huzursuzluk durumunda erkeğin ne yapacağını anlatıldığı bu âyetten hareketle, İslâm dininin kadına karşı şiddeti onayladığını söylemek ciddi bir yanılgıdır. Bu yanılgı, o günkü toplumsal yapıda aile içinde, eşler ve çocuklar da dâhil olmak üzere âdeti her şeyin sahibi ve sorumlusu durumunda olan kocaların, eşlerinin iffetsizliğinden kaynaklanan bir huzursuzluk hâlinde bütün seçenekleri bitirdikten sonra son çare olarak onları te’dib etmelerinin, Allah’ın, mutlaka yerine getirilmesi gereken bir emri olarak algılanıp yorumlanmasından kaynaklanmaktadır. Bu son çarenin, kadının erkek tarafından boşanıp dışarı atılmasını önlemek için, o günkü toplum ve aile yapısıyla ilgili bir çözüm olduğu, ilgili âyetin devamında yer alan, “Eğer size itaat ederlerse, onlar aleyhine başka bir yol aramayın.” cümlesinden anlaşılmaktadır. Ayrıca, Veda Hutbesi’nin bazı anlatımlarında yer alan bu fiziksel müdahalenin, kadının gayri ahlâkî tutumu sebebiyle gerçekleşen bir şiddet durumundan kaynaklandığı ve aşırılığa kaçmayan bir uyarı mahiyetinde olduğu da açıkça görülmektedir.⁸

Müslüman bir kimse, bu âyeti delil göstererek eşine baskı ve şiddet uygulamayı savunamaz ve bunu normal göremez. Çünkü bu âyetleri insanlara tebliğ eden Allah Elçisi, onların nasıl anlaşılıp uygulanacağını da bize öğretmiştir. Namazı nasıl onun öğrettiği gibi kılıyorsak, eşimize de, onun eşlerine davrandığı gibi davranmak durumundayız. “Müminlerin iman bakımından en olgun olanları, ahlâkî en iyi olanlarıdır. Sizin en hayırlılarınız da hanımlarına karşı en iyi davrananınızdır.”⁹ buyuran bir Peygamber’in tutum ve davranışı, bizim için yegâne örnek olmalıdır. Ayrıca o, bir sahâbîye tavsiyesinde de, karısını çirkin olarak nitelememesini ve dövmemesini öğütlemiştir.¹⁰ Hz. Ömer’in Hz. Peygamber’den naklettiği bildirilen, “Kişiyne karısını niçin dövdüğü sorulmaz.”¹¹ rivayetini, Hz. Peygamber’in bu konudaki sünneti ile birlikte değerlendirmek gerekir. Eşler arasında var ettiği sevgi ve merhameti kendi varlığının delillerinden sayan¹² ve “...Onlarla (kadınlarla) iyi geçinin. Eğer onlardan hoşlanmadıysanız olabilir ki siz bir şeyden

⁶ M2950 Müslim, Hac, 147.

⁷ Nisâ, 4/34.

⁸ M2950 Müslim, Hac, 147.

⁹ T1162 Tirmizî, Radâ’, 11;

İM1978 İbn Mâce, Nikâh,

50.

¹⁰ D2143 Ebû Dâvûd, Nikâh,

40-41.

¹¹ D2147 Ebû Dâvûd, Nikâh,

41-42; İM1986 İbn Mâce,

Nikâh, 51.

¹² Rûm, 30/21.

*hoşlanmazsınız da Allah onda pek çok hayır yaratmış olur.*¹³ buyurarak erkeği eşine sahip çıkması konusunda uyaran Yüce Yaratıcı'nın, eşler arasında şiddeti murad ettiğini düşünmek makul değildir.

Aile içinde özellikle kadına karşı yöneltilen şiddetin kaynağında çeşitli sebepler bulunmaktadır. Farklı özelliklerde yaratılan ve farklı çevrelerde yetişen iki cinsin, hiçbir çaba göstermeden birbirleriyle tam bir uyum sağlamaları eşyanın tabiatına aykırıdır. Anlamli bir uyum, ancak farklılıkların doğal karşılanması, karşılıklı tahammül ve fedakârlık sonucunda ortaya çıkacaktır. Bu sabrı göstermeden hemen çatışma ve şiddete başvurmak, sonunda da ayrılmayı göze almak, hem ilâhî iradenin hem de Allah Resûlü'nün tasvip etmediği bir tutumdur. Nitekim Cenâb-ı Hak, az önce ifade edildiği gibi kadınlarla iyi geçinmeyi emretmekte, hoş olmadığı düşünülen bazı şeylerde hayır bulunabileceğini bildirmektedir.¹⁴ Allah Resûlü de, *“Mümin, mümin hanımına karşı kötü duygular beslemesin; çünkü onun bazı huylarından hoşlanmasa da diğer huylarından hoşlanabilir.”* buyurarak¹⁵ âyetin mesajını pekiştirmektedir.

Aile içi huzursuzlukların ilk tezahürü, eşlerin birbirlerine karşı kırıcı davranmaları ve hakarete varan sözler sarf etmeleridir. Tekrar eden bu davranış zamanla kalıcı olabilmekte, sanki aile ilişkisinin doğal bir parçası gibi algılanabilmektedir. Hâlbuki Allah ve Resûlü'nün kesinlikle yasakladığı kötü söz,¹⁶ aile ortamında hem eşler hem de çocuklar için psikolojik bir şiddete dönüşmekte ve hayatı çekilmez bir hâle getirmektedir. Ailesine karşı kırıcı ve kötü sözlü olduğunu, oysa başkalarına karşı böyle davranmadığını söyleyen ve bu konuda ne yapması gerektiğini Hz. Peygamber'e soran Ebû Huzeyfe, bunun için günde defalarca Allah'tan af dilemesi gerektiği cevabını almıştır.¹⁷

Allah Resûlü, hanımının ağzının bozukluğundan şikâyet eden Lakî b. Sabra adındaki diğer bir sahâbiye de eşini boşamasını önermiştir. Lakî'in, *“Onunla aramızda uzun zamana dayanan bir beraberlik ve bir de çocuk var.”* sözü üzerine, *“Ona nasihat et. Eğer onda iyi bir gelişme görürsen buna devam et...”* buyurarak, erkeğin şiddete yönelmesine müsaade etmemiştir.¹⁸ Buradan hareketle, dövmenin çözüm olmayacağını bilen Allah Resûlü'nün, yürüyemeyecek dereceye gelen ciddi ailevî geçimsizliklerde ev içindeki şiddetin devam etmesi yerine, eşlerin medenî yolla ayrılma-larını düşünmelerini önerdiğini söylemek mümkündür. Hz. Peygamber, aile arasındaki huzursuzlukları körükleyenleri de ağır bir dille uyarmıştır.

¹³ Nisâ, 4/19.

¹⁴ Nisâ, 4/19.

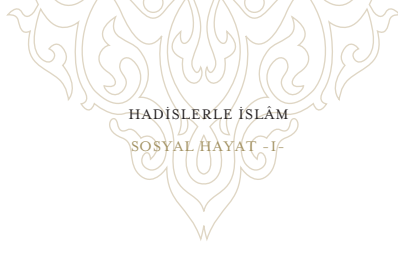
¹⁵ M3645 Müslim, Radâ', 61.

¹⁶ Nisâ, 4/148; T1977

Tirmizî, Birr, 48.

¹⁷ İM3817 İbn Mâce, Edeb, 57; DM2751 Dârimî, Rikâk, 15.

¹⁸ D142 Ebû Dâvûd, Tahâret, 55.

O (sav), “Kadını kocasına, köleyi efendisine karşı kışkırtan bizden değildir.” buyurarak¹⁹ aileyi korumaya verdiği önemi ortaya koymuştur.

Bir erkeğin hayatını paylaştığı bir kadına el kaldırmasını hayretle karşılayan Rahmet Peygamberi, “Sizden biriniz (sakın) hanımını köle döver gibi dövmesin. Sonra günün sonunda onunla (aynı yatakta nasıl/ne yüzle) beraber olur!” buyurmuştur.²⁰ Hadislerde geçen “cariyeyi (veya köleyi) döver gibi” ifadesinden, Hz. Peygamber’in kölelerin dövülmesini normal gördüğünü düşünmek doğru değildir. Bu, o toplum içinde cariye veya kölelerin daha çok şiddete maruz kaldıklarını ve insanların bunu daha doğal karşıladıklarını gösteren ve benzetme amacıyla söylenen bir ifadedir. Nitekim Allah Resûlü’nün bu konudaki uyarıları çok açıktır. O şöyle buyurmuştur: “Sizden biriniz hizmetçisini döverken Allah’ı hatırlasın ve derhâl elini çeksin.”²¹ Sahâbî Ebû Mes’ûd el-Bedrî anlatıyor: “Kölemi dövüyordum. Arkamdan, ‘Şunu bil ki Ebû Mes’ûd...’ diye bir ses işittim. Döndüğümde Resûlullah’ı karşımda gördüm. “Şunu bil ki Ebû Mes’ûd, Allah’ın senin üzerindeki gücü senin kölenin üzerindeki gücünden daha fazladır.” buyurdu. O anda elindeki kırbacı bırakan ve bundan sonra hiçbir kölesini asla dövmediğini söyleyen Ebû Mes’ûd o kölesini de Allah rızası için azat ettiğini bildirmektedir.²² İbn Ömer’den nakledilen bir rivayette de Allah Resûlü’nün, “Kim kölesine tokat atar ve onu döverse, bunun kefareti o köleyi azat etmesidir.” buyurduğu ifade edilmektedir.²³

Aile içi şiddetin en yaygın olanı kocanın eşine yönelik fizikî şiddeti olsa da, kadının kocasına, ebeveynin çocuklarına, çocukların da ebeveynlerine yönelik şiddet uygulamaları söz konusu olabilmektedir. Bu bağlamda mânevî ve psikolojik baskılar da şiddet kapsamı içinde yer alır. Örneğin eşlerin birbirlerine yönelttikleri, geçerli delillere dayanmayan zina isnadı, bir iftira olduğu için, namus ve onurlarına yönelik mânevî bir şiddettir. Bu yüzden Kur’ân-ı Kerîm, böyle bir suçlamaya en çok maruz kalan ve bundan en fazla zarar görecektir olan kadını korumak amacıyla, bu iftirayı yapan kimselere seksen sopa vurulması ve şahitliklerinin ebediyen kabul edilmemesi cezasını vermiştir.²⁴ Eşlerin, kendilerinde kalması gereken mahrem sırlarını başkalarına yaymaları da karşı taraf için bir nevi mânevî şiddettir. Çünkü aile bireylerinin birbirlerine güvenerek açıkladıkları sırların ve mahrem bilgilerin başkalarına intikali, onların kişilik haklarının ciddi bir ihlâlidir. Onun için Allah Resûlü, “Kıyamet gününde, Allah katında mevkii en kötü olacak insanlardan birisi, karısı ile beraber olup da onun özel hayatına ilişkin sırlarını yayan kimsedir.” buyurmuştur.²⁵

¹⁹ D2175 Ebû Dâvûd, Talâk, 1.

²⁰ B5204 Buhârî, Nikâh, 94.

²¹ T1950 Tirmizî, Birr, 32.

²² M4306 Müslim, Eymân, 34;

M4308 Müslim, Eymân, 35.

²³ M4298 Müslim, Eymân, 29.

²⁴ Nûr, 24/4.

²⁵ M3542 Müslim, Nikâh, 123.

“İnsanlara merhamet etmeye Allah da merhamet etmez.”²⁶ buyuran Allah Resûlü, aile içinde veya dışında insanların birbirlerine zulmetmesini, eziyet etmesini yasaklamıştır.²⁷ Hac ibadeti esnasında yaptığı hataların durumunu soran birisine, “Bunların bir önemi yok, yeter ki bir Müslüman’ın ırzına (haysiyetine ve şahsiyetine) saldıran kimse olmasın. İşte böyle biri günah işlemiş ve helâk olmuştur.”²⁸ buyurarak, insanlara yapılan maddî mânevî saldırıların, Allah’a ibadet ederken düşülen hatalardan çok daha önemli olduğunu vurgulamıştır. Hz. Peygamber savaş dışında hiç kimseye el kaldırmamış, ne kadına ne de hizmetçiye vurmuştur.²⁹ Müslüman’ı, “elinden ve dilinden diğer Müslümanların güvende olduğu kimse” olarak tanımlarken,³⁰ “bu dünyada insanlara işkence edenlerin Allah’ın azabına maruz kalacağı” uyarısında bulunmuştur.³¹ Nitekim Ebû Ubeyde b. Cerrâh, Hz. Ömer döneminde Şam’da valilik yaptığı esnada bir adamdan zor kullanarak cizye almaya kalkınca Hâlid b. Velîd, kendisiyle bu konuda konuşmuştu. Bunun üzerine Hâlid’e, “Valiyi kızdırdın.” denilince, o şöyle cevap vermişti: “Niyetim onu kızdırmak değildi ama ben Resûlullah’ı (sav) şöyle derken işittim: ‘Kıyamet günü en şiddetli azap görececek kimseler, dünyada insanlara en çok işkence edenlerdir.’”³²

İnsanlara yapılan saldırı ve haksızlıklar karşısında bu kadar duyarlı olan Allah Resûlü, bir eş, bir baba ve bir aile reisi olarak eşlerine, çocuklarına, torunlarına ve hizmetçilerine karşı da aynı duyarlılığı göstermiş, onlara sevgi ve şefkatle muamelede bulunmuştur. Onun eşlerine karşı takındığı en sert tutum, bazı olaylar sebebiyle dargın durduğu bir aylık dönemdir.³³ Bunun dışında eşlerinin bazı kıskançlıklarını bile olgunlukla karşılamış,³⁴ kendisine karşı zaman zaman seslerini yükseltmelerine aldırmamıştır. Hatta Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer’in, Allah Resûlü’nün eşleri olan kızlarına karşı, onu üzdükleri düşüncesiyle zaman zaman takındıkları sert tutumdan³⁵ haberdar olup kızlarına çıkışmalarına engel olmuştur.³⁶

Sevgili eşi Hz. Âişe’nin memnuniyetini ve kızgınlığını nasıl anladığını ona anlatırken bile Allah Resûlü’nün bu olgun ve dingin tavrı fark edilmektedir. Hz. Âişe’nin anlattığına göre Allah Resûlü ona, “Ben senin benden memnun olduğun ve bana kızdığın zamanı anlarım.” deyince Hz. Âişe bunu nasıl anladığını sormuş, Hz. Peygamber, “Benden memnun olduğunda, ‘Hayır, Muhammed’in Rabbi hakkı için olmaz.’ dersin. Bana kızdığında ise, ‘Hayır, İbrâhim’in Rabbi hakkı için olmaz.’ dersin.” buyurmuştur. Hz. Âişe’nin ona verdiği cevap da eşini çok seven bir hanımın inceliğini yansıtmak-

²⁶ B7376 Buhârî, Tevhîd, 2.

²⁷ B2442 Buhârî, Mezâlim, 3.

²⁸ D2015 Ebû Dâvûd, Menâsik, 87.

²⁹ M6050 Müslim Fedâil, 79.

³⁰ B10 Buhârî, İmân, 4.

³¹ M6657 Müslim, Birr, 117.

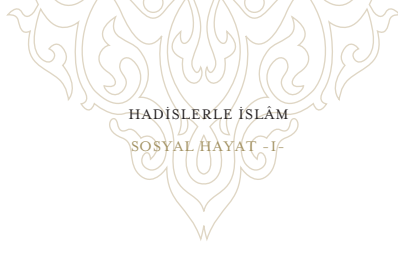
³² HM16943 İbn Hanbel, IV, 90; TM1253 Tayâlist, Mûsned, II, 11.

³³ M3691 Müslim, Talâk, 30.

³⁴ D3567 Ebû Dâvûd, Büyû’ (İcâre), 89; B5267 Buhârî, Talâk, 8.

³⁵ M3690 Müslim, Talâk, 29.

³⁶ D4999 Ebû Dâvûd, Edeb, 84.

tadır: “Evet, fakat Allah’a yemin olsun ki ey Allah’ın Resûlü, ben senin sadece isminden uzak kalabilirim.”³⁷

Allah Resûlü’nün çocuklarına ve torunlarına olan düşkünlüğü de çok iyi bilinmektedir. Kızı Fâtıma’ya karşı sevgisini her vesileyle göstermesi,³⁸ torunlarına karşı sık sık sevgi izharında bulunup³⁹ namaz kıldırırken bile onları omuzunda ve sırtında taşıması⁴⁰ bunun en açık göstergesidir. Hz. Peygamber, hizmetçilerine de tıpkı ailenin asıl üyelerine davrandığı gibi muamele etmiştir. Enes b. Mâlik’in bu noktadaki açıklamaları, aynı zamanda onun yumuşak karakteri ve olgun tavrı hakkında da net bir fikir vermektedir: “Resûlullah’a (sav) on sene hizmet ettim. Vallahi bana bir kez olsun ‘Öf!’ bile demedi. Herhangi bir şeyden dolayı, ‘Niçin böyle yaptın?’ demediği gibi, ‘Şöyle yapsaydın ya!’ da demedi.”⁴¹

Anne babaların çocuklarına duyduğu fitrî sevgi, onlara karşı kötü muameleyi belli ölçüde engellese de, tamamen ortadan kaldırmamaktadır. Hatta bazen, onların bize Allah’ın bir emaneti olduğu unutulurak, sahip olunan bir eşya gibi üzerlerinde her türlü tasarrufta bulunulabileceği düşünölmektedir. O yüzden câhiliye döneminde bazı kabileler, kendileri için ekonomik bir yük ve utanç vesilesi saydıkları kız çocuklarını öldürmekte bir beis görmemişlerdir. Cenâb-ı Hak, bu vahim suçü işleyenleri, “Geçim korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyiniz. Onları ve sizi rızıklandıran biziz. Onların öldürölmesi gerçekten büyük bir günahdır.”⁴² âyetiyle uyarmaktadır. Aile içi şiddetin çocuklara yönelik bu acımasız uygulaması geçmişte kalsa da, tarih boyunca ve günümüzde de çocuğa yönelik şiddet ve istismar yoğun bir şekilde devam etmektedir. Zorunlu bir sebebe dayanmayan kürtaj, çocukların küçük yaşta çalışmaya zorlanması, dilenciliğe ve konusu suç olan şeylere teşvik ve alet edilmesi, dövölmesi ve kötü muamele görmesi, genelde ebeveynlerden kaynaklanan çocuğa yönelik şiddet olaylarıdır. Ev içi şiddete bağılı olarak zamanının büyük çoğunluğunu sokaklarda insan onuru ve şahsiyetiyle bağdaşmayan uygunsuz ortamlarda geçiren çocukların sayısı gittikçe artmaktadır.

Özellikle bazı toplumlarda genç kızların, isteyerek veya istemeyerek karışıkları ve cinsel yönden istismar edilip mağdur duruma düştükleri bazı olaylar sebebiyle, namus temizleme adı altında cinayete kurban gitmeleri, aile içi şiddetin en acımasız örneklerindendir. Cinayete onay veren aile büyükleri de dâhil bunu işleyenlerin hepsi suçü ortaklırlar. Çünkü mağdur edilen kimse, başta ailesi olmak üzere herkes tarafından korun-

³⁷ B5228 Buhârî, Nikâh, 109.

³⁸ T3872 Tirmizî, Menâkıb, 60; D5217 Ebû Dâvûd, Edeb, 143-144.

³⁹ B6003 Buhârî, Edeb, 22.

⁴⁰ B5996 Buhârî, Edeb, 18;

N1142 Nesâî, Tatbîk, 82.

⁴¹ M6011 Müslim, Fedâil, 51.

⁴² İsrâ, 17/31.

ması gereken bir mazlumdur. Kendi yanlış tercihiyle mağdur olmuş kim-
senin hatası kendisine aittir. Bu kişi ergenlik çağına ulaşmış ve suç işle-
mişse, cezasını çeker ve Allah'tan af diler. Ergen olmayan kimseye ise,
ebeveyni ve aile büyükleri tarafından uyarı ve nasihatte bulunulur. Yeni
tehlikelere maruz kalmaması için de koruma altına alınmalıdır. Her iki
durumda da ailenin, çocuklarını yargılayıp ceza verme hakkı yoktur. Di-
nimize göre herkes yaptığından sorumludur, kimse kimsenin günahını
yüklenmez.⁴³ Anne baba, çocuklarına ceza vermek yerine bu konudaki so-
rumluluklarını düşünüp kendilerini sorgulamak zorundadırlar. Ayrıca bu
durumlarda toplumsal duyarlılık da devreye girmeli, toplum da üzerine
düşen yükümlülüğü yerine getirmelidir. Toplum, gerek ev içinde şiddete
maruz kalarak gerekse de anne baba arasındaki şiddetli geçimsizliğin bir
sonucu olarak aile ortamından uzaklaşıp mağdur duruma düşen çocuklar
için gerektiğinde hukukî, sosyal, eğitsel ve ekonomik önlemler almalıdır.
Özellikle sağduyulu aile büyüklerinin ve toplum gönüllülerinin arabulu-
culuk faaliyetleri bu konuda hayatî bir önem taşımaktadır.

Diğer yandan çocuklar tarafından ebeveyne gösterilen şiddet, İslâm di-
ninin en çok dikkat çektiği konulardan birisidir. Kur'ân-ı Kerîm, ana babaya
saygı ve iyi muamele hususuna birçok âyette işaret etmiştir.⁴⁴ Evlâdın yanın-
da yaşlanan anne baba için, *“Onlara öf bile demeyin.”*⁴⁵ buyurarak, ebeveyni
kırabilecek her türlü davranıştan uzak durulması gerektiğini bildirmiştir.
Dikkat edilirse âyetin ifadesi sadece fizikî şiddeti değil, onları üzüp gücen-
direbilecek her türlü söz ve davranışla uygulanabilecek mânevî şiddeti de
yasaklamaktadır. Bazı âyetlerde, Allah'a kulluktan hemen sonra anne babaya
iyilik emri yer almıştır.⁴⁶ Sevgili Peygamberimiz de, ana babaya saygı ve
hizmetin önemini her fırsatta dile getirmiş,⁴⁷ onlara kötü muameleyi Allah'a
ortak koşmakla yan yana, büyük günahlardan saymış,⁴⁸ özellikle annelere
eziyet etmenin Allah tarafından haram kılındığını belirtmiştir.⁴⁹

Allah Resûlü, gönderiliş amacına uygun olarak insanların hem birey-
sel, hem de aile ve toplum içinde huzurlu olması için gerekli tavsiyelerde
bulunmuş ve kendi fiilî örnekliğiyle de bir Müslüman ailesinin nasıl olma-
sı gerektiğini ümmetine göstermiştir. *“Küçüğümüze merhamet etmeyen, bü-
yüğümüze saygı göstermeyen bizden değildir.”*⁵⁰ buyururken, aileden başlayıp
toplumla devam eden bir sevgi ve saygı medeniyetini inşa etmek istemiştir.
Bu saygı ortamında kadınlara öncelik tanımış, onlarla ilişkisini daima ne-
zaket ve hoşgörü çerçevesinde yürütmüştür. Kendi eşlerine karşı gösterdiği

⁴³ En'âm, 6/164.

⁴⁴ En'âm, 6/151; Ankebût, 29/8; Lokman, 31/14; Ahkâf, 46/15.

⁴⁵ İsrâ, 17/23.

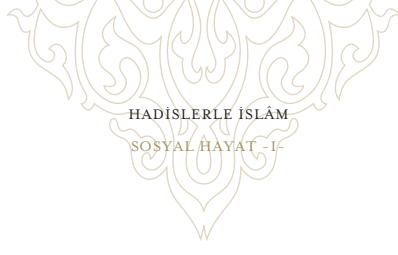
⁴⁶ Bakara, 2/83; Nisâ, 4/36; İsrâ, 17/23.

⁴⁷ B5970 Buhârî, Edeb, 1; M6500 Müslim, Birr, 1.

⁴⁸ B6273 Buhârî, İsti'zân, 35; M261 Müslim, İmân, 144.

⁴⁹ B5975 Buhârî, Edeb, 6.

⁵⁰ T1919 Tirmizî, Birr, 15; D4943 Ebû Dâvûd, Edeb, 58.

nazik tutumuyla da, hem câhiliye döneminin bedevîlerine hem de kıyame-
te kadar kendi yolunu takip edecek insanlara, ailelerine nasıl davranmaları
gerektiğinin mesajını vermiştir. Hanımları taşıyan develeri süren hizmetçi-
ye, “*Ne yapıyorsun Enceşe, yavaş ol! Cam gibi narin (hanım) yolcularına mukay-
yet ol!*”⁵¹ şeklinde uyarıda bulunması, onun genelde kadınlara, özel olarak
da kendi eşlerine karşı zarafetinin açık bir göstergesidir.

Aile kurabilmek kadar onu ayakta tutabilmek de çok önemlidir. Bunu
yapabilmenin tek yolu aile huzurunu zedeleyen sebepleri ortadan kaldır-
maktır. Özellikle günümüzde, eşlerin, hatta tüm aile bireylerinin birbiri-
lerine karşı uyguladıkları, maddî, mânevî ve psikolojik boyutları olan
şiddet, sadece ailenin değil tüm toplumun huzurunu tehdit eder duruma
gelmiştir. Aile düzeninin devamı, başta eşler olmak üzere tüm aile fertle-
rinin birbirlerine karşı sevgi, şefkat ve merhametle muamele etmelerine,
karşılıklı hak ve sorumluluklarını bilmelerine bağlıdır.

⁵¹ B6202 Buhârî, Edeb, 111;
M6036 Müslim, Fedâil, 70.